

RAZLIKA U PRISTUPU I OBRADI GRAFIKE KAO POJEDINAČNOG LISTA I KAO ILUSTRACIJE U KNJIGAMA 16. I 17. STOLJEĆA

VESNA VLAŠIĆ JURIĆ

Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu
vvlasic@nsk.hr

UVOD

Sastavni dio bogatoga i raznovrsnog fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu čine grafički listovi starih majstora. Najstariji grafički listovi pohranjeni u Zbirci datiraju iz 16., a najbrojniji su oni iz 17. st. U tom je razdoblju česta pojava da se originalne ploče s kojih su se otiskivale grafike za potrebe knjižne ilustracije razmjenjuju, prodaju, dorađuju, da služe kao predlošci drugim majstorima, a da njih opet oponašaju neki treći majstori. Stoga je u mnogim slučajevima čak i uzaludno tražiti autora grafičkog lista jer je on samo majstor, najčešće zaposlen kod tiskara. Treba napomenuti i to da je sadržaj knjižne ilustracije unaprijed određen, tj. određuje ga precizna narudžba budućeg vlasnika knjige. Nemoguće se, dakle, baviti knjižnom ilustracijom tog razdoblja a da se ne istražuje i povezanost izdavača i tiskara te naručitelja i vlasnika originalnih ploča s kojih su ilustracije i otiskivane.¹

OBRADA GRAFIKE KAO POJEDINAČNOG LISTA I KAO ILUSTRACIJE U KNJIGAMA 16. I 17. STOLJEĆA

Većina grafičkih listova starih majstora koji su pohranjeni u fondu Grafičke zbirke izrađeni su za potrebe ilustriranja knjiga, ali su u Zbirku najčešće dospjeli kupnjom, ali i donacijama, kao pojedinačni listovi, te su tako i inventirani. Za obradu neknjižne građe u Zbirci se primjenjuje ISBD (NBM) (International standard bibliographic for non-book materials, Međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe), dok se podaci unose uz pomoć Alepha, integriranoga knjižnog sustava u koji je implementiran MARC 21, format za strojno čitljivo katalogiziranje. Takav sustav omogućuje unos velikog broja različitih podataka potrebnih za što temeljitiju obradu građe. Na odabranim primjercima pokušat ćemo prikazati razlike u obradi pojedinačnih grafičkih listova te knjiga u kojima su ti isti grafički listovi u funkciji knjižne ilustracije.

Prvi je primjer bakropis Andreasa Trosta s prikazom Ljubljane, koji je nastao oko 1679. g. Vrijeme nastanka može se sa sigurnošću utvrditi jer je bakropis izrađen za potrebe ilustriranja knjige Janeza Vajkarda Valvasora *Topographia ducatus Carnioliae modernae = das ist Controsee aller Stätt, Märckht, Clöster, undt Schlösser...*, koja je objavljena 1679. g. (sl. 1. i 2.). Uspoređujući korisničke zapise za obje jedinice građe, vidljivo je da je u prvoj skupini podataka o vrsti građe za grafički list navedeno da je riječ o

¹ Milan Pelc. *Biblija priprostih: ilustracije hrvatskih i slovenskih protestantskih knjiga 16.*

stoljeća. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 1991., str. 7-15.

vizualnoj građi, dok za knjigu ostaje termin *knjiga*. Sljedeća skupina podataka govori o autoru, a zatim slijede podaci o naslovu, koji se doslovno prenosi s originala.

U skupini podataka pod nazivom *impresum* navedeni su podaci koji obuhvaćaju sve vrste djelatnosti vezanih za izdavanje: nakladnika, mjesto i godinu izdavanja, proizvođača te mjesto i godinu proizvodnje.² Kako su pri obradi bakropisa svi podaci iz te skupine preuzeti iz zapisa o knjizi, a ne iz izvornika, stavljeni su u uglate zagrade. Pri obradi knjige u tu je rubriku unesena kratica „s.n.“ (*sine nomine*), u uglatoj zagradi, jer se na knjizi ne navodi ime nakladnika.

U sljedećoj se skupini podataka pod stavkom *materijalni opis* unose podaci o posebnoj oznaci građe (npr. 1 grafika ili 1 grafička mapa) i opsegu jedinice (npr. 316 listova s tablama), druge materijalne pojedinosti, dimenzije jedinice te podaci o popratnoj građi³, ako je ima. Pri obradi bakropisa pod materijalnim se opisom unose posebne oznake o građi i tehnici, dimenzije otiska te dimenzije lista, dok se pri obradi knjige unose podaci o broju stranica, broju listova s tablama, ilustracijama, podaci o formatu te dimenzije.

Sljedeća se skupina podataka odnosi na napomene koje pobliže određuju i proširuju formalni opis onda kad propisi ne dopuštaju da se u opis unose određeni podaci. Zbog toga se napomene mogu odnositi na bilo koji oblik materijalne izrade ili sadržaja jedinice. Ako nije drugačije određeno, napomene i njihov slijed nisu

obvezatni.⁴ Pri obradi grafičkog lista u skupinu podataka o napomenama unose se svi podaci koji se nalaze na izvorniku: potpis autora, paginacije, otisnuti tekst, legenda, a kraticama, primjerice d.d. ili l.d. (desno dolje ili lijevo dolje), navode se položaji tih podataka na izvorniku. Ti se podaci doslovno prenose s izvornika. Ako je poznato u kojoj je knjizi grafički list objavljen kao knjižna ilustracija, to je sljedeća napomena, s tim da se podaci o knjizi preuzimaju iz knjižnog zapisa iz skupine podataka o impresumu. Kao napomena se navodi i literatura o autoru, zatim se unosi i podatak o digitalizaciji izvornika i na kraju se unosi i kratki opis ili sažetak prikaza. U knjizi Janeza Vajkarda Valvasora *Topographia duca-tus Carnioliae modernae = das ist Controsee aller Stätt, Märckht, Clöster, undt Schlösser...* u napomenama su navedeni podaci o naslovu dodanog djela, o kazalu te podaci o bivšem vlasniku.

Podaci o predmetnim odrednicama čine sljedeću skupinu podataka. Pri obradi bakropisa A. Trosta korištena je zemljopisna predmetna odrednica, dodatna odrednica za vrijeme i odrednica za žanr/oblik/materijalna obilježja, u sklopu koje se unosi podatak o tehnici izrade grafičkog lista. Unos tih podataka omogućuje korisniku pretraživanje samo onih jedinica građe koje su nastale u nekom vremenskom razdoblju ili su nastale određenom tehnikom. Ako korisnika npr. zanimaju samo vedute, on će pri pretraživanju online kataloga⁵ unijeti pojam *vedute* i tražiti ih po predmetu. Na

² ISBD (NBM), Hrvatsko bibliotekarsko društvo, Zagreb, 1985., str. 35.

³ ISBD (NBM), Hrvatsko bibliotekarsko društvo, Zagreb, 1985., str. 42.

⁴ ISBD (NBM), Hrvatsko bibliotekarsko društvo, Zagreb, 1985., str. 54.

⁵ www.nsk.hr

taj će način dobiti sve zapise u kojima su vedute unesene u tu skupinu podataka.

Sljedeću skupinu podataka čine podaci koji se unose u polja za pomoćne/sporedne kataloške jedinice. Tu se navode imena, naslovi i/ili nazivi mjesta koji omogućuju pristup bibliografskom zapisu, a koji nisu predviđeni za unos u ostale skupine ili polja podataka. Na zapisima za grafičke listove tu je navedeno mjesto izdanja, tj. Slovenija – Bogenšerg, a pod *ostali autori* naveden je Janez Vajkard Valvasor. U knjižnom zapisu u tom se polju također nalazi mjesto izdanja, UDK broj, a pod ostalim je autorima naveden i Pavao Ritter-Vitezović. Dakle, svi podaci iz tog polja podataka pri online pretraživanju omogućuju pristup kako jednome, tako i drugome bibliografskom zapisu. Kao posljednji podaci koji su vidljivi na online katalogu jesu podaci o posjedovanju, tj. o lokaciji jedinice građe.

Dakle, nakon kratkog pregleda obaju bibliografskih zapisa uočljivo je da se grafički list u knjižnom zapisu navodi samo kao broj listova s tablama, tj. broji se samo kao knjižna ilustracija. Kada se taj isti grafički list obrađuje kao zasebno inventirana jedinica građe, on se obrađuje znatno temeljitije te samim time nudi raznolike informacije (sl. 3.).

Spomenuti bakropis Andreasa Trosta objavljen je i 1689. g. u knjizi *Die Ehre dess Hertzogthums Crain: das ist, Wahre, gründliche, und recht eigentliche Belegen- und Beschaffenheit dieses ...* Janeza Vajkarda Valvasora, samo što je u tom izdanju uz prikaz bakropisa na istoj stranici otisnut i tekst. U fondu Grafičke zbirke pohranjen je i grafički list s prikazom Prindla, tj. Brinja, koji je objavljen u navedenoj knjizi, samo je autor tog bakropisa još nepoznat (sl. 4. i 5.). Kao

što je već spomenuto, pri nastanku knjige u tom razdoblju katkad je vrlo teško znati tko je izdavač, tko tiskar, a tko autor grafičkog lista, pa danas nije neobično da se za izdavača određene knjige tvrdi i da je autor grafičkog lista koji je objavljen u toj knjizi. Upravo je tako bilo s vedutom Šibenika (sl. 6.) nastalom na početku 17. st. za koju se tvrdilo da je rad Daniela Meisnera. Međutim, nakon istraživanja autorstva utvrđeno je da je Daniel Meisner izdavač knjige *Thesaurus Philopoliticus* u kojoj je spomenuta veduta objavljena kao knjižna ilustracija, dok je njezin autor njemački grafičar Sebastian Furck, što potvrđuje i njegov monogram otisnut lijevo dolje na prikazu⁶ (sl. 7.). Kao posljednju vedutu odabrala sam bakrorez s prikazom Petrinje Georga (Jorisa) Hoefnagela, objavljenu u šestom svesku topografske zbirka koju su od 1572. do 1617. u Kölnu pod naslovom *Civitates orbis terrarum* izdavali Georg Braun i Franz Hogenberg. Na prikazu se spominje carski arhitekt Cesare Porta, koji je od 1595. do 1597. g. bio glavni nadzornik i graditelj na slavonskoj i hrvatskoj granici i prema čijem je nacrtu i izrađena nova tvrđava Petrinja. Prikaz je zanimljiv i stoga što je na uskoj vrpici, koja ga zapravo dijeli na dvije vedute, upisano: *Acceptum ab amico depinxit et communicavit Geor. Houfnaglius A 1597.*, što znači da je predložak grafičaru G. Hoefnagelu ustupio neki prijatelj (možda i sam Porta), a on ga je potom prenio u bakrorez. To je zanimljivo jer govori o načinu nastanka takvih vizualnih prikaza u informativnoj publicistici ranoga novog vijeka. Veduta je nastala u teškim vremenima borbe s

⁶ G. K. Nagler. *Die Monogrammisten*, zweiter Band. G.Hirth's Verlag, München & Leipzig, 1921., str. 884.

Turcima, pa je na lijevoj strani prikazana veduta Petrinje oko 1592. g., kad su je kao novu tvrđavu od drvenih trupaca sagradili Turci, a na desnoj je strani prikazana tvrđava Petrinja nakon protjerivanja Turaka 1595. g., kada je sagrađena rano-barokna bastionska tvrđava.⁷ (sl. 8.)

Prethodnim su primjerima naznačeni problemi koji postoje pri obradi pojedinačnih

⁷ Milan Pelc. *Errantibus viam monstrare; u: Od Klovića i Rembrandta, do Warhola i Piceljal* ur. Mikica Maštrović. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2009., str. 77.

Slika 1. Andreas Trost: Die hauptstatt Laybach = Lublana

Vrsta građe: vizualna građa

Autor: Trost, Andreas

Naslov: Die hauptstatt Laybach = Lublana / [gravirao Andreas Trost; prema crtežu Janeza Vajkarda Valvasora].

grafičkih listova, kao i složenost i zahtjevnost te obrade. Naime, ona podrazumijeva unos velikog broja podataka u bibliografski zapis, do kojih se često dolazi temeljitim istraživanjem svih aktera koji sudjeluju u procesu stvaranja knjižnih ilustracija i knjige. Naravno, za svaku je osudu izrezivanje i trganje listova iz knjiga, ali kada se to dogodi i grafički se listovi nađu u zbirkama, muzejima i knjižnicama obrađeni kao zasebne jedinice građe, oni nude mnoštvo informacija o društveno-povijesnim izazovima vremenā u kojima su nastali.

Impresum: [Zu Wagensperg in Crain : s. n., 1679].

Materijalni opis: 1 grafika : bakropis; ; otisak 119 x 217, list 187 x 266 mm. Napomena Sig. otisnuta d.d. na prikazu: Andreas Trost sculpsit.; l.d. na prikazu otisnuto WD; s. gore na prikazu otisnuto: Die hauptstatt // LAYBACH // Lublana; d. gore na prikazu otisnuta legenda u dva stupca; u g.d. uglu prikaza otisnuto: 127; u l.g. uglu prikaza otisnut kompas; s. ispod prikaza otisnuto: 429.; Grafika izrezana iz knjige; Grafika objavljena u: Valvasor, Janez Vajkard. *Topographia ducatus Carnioliae modernae...*, zu Wagensperg in Crain : s.n., 1679.

Literatura: Thieme/Becker sv.33, str.432

Reprodukcija: Izvornik digitaliziran

Opis/Sažetak: U podnožju uzvisine na kojoj je smješten dvorac prikazan je grad kroz koji protječe rijeka.

Ključne riječi: *Bakropisi

Mjesto izdavanja: Slovenija -- Bogenšperg

Ostali autori: Valvasor, Janez Vajkard

Lokacija: Grafička zbirka GZGS 1845 tro 1

Slika 2. Janez Vajkard Valvasor: *Topographia ducatus Carnioliae modernae*

Vrsta građe: knjiga

Autor: Valvasor, Janez Vajkard

Naslov: *Topographia ducatus Carnioliae modernae* = das ist Controsee aller Stätt, Märckht, Clöster, undt Schlösser, wie sie anietzo stehen in dem

Hertzogthumb Crain / mit sonderbahrem Fleiss durch Johann Weichart Valvasor.

Impresum: Zu Wagensperg in Crain : [s. n.], 1679.

Materijalni opis: [20] str., 316 listova s tablama ; : ilustr., poprečni format ; 8° (19x30).

Sadržaj: Str. [5-6]: Pauli Ritter de Segnia in novum illustrissimi domini,... Carmen

Bib./Saž./Kaz.: Kazalo

Bivši vlasnik: Na Knjigoveškem listu: Ex libris Ladisl. Com. a. Kollonitz Episc. m. Varad.. HR-ZaNSK

Mjesto izdavanja: Slovenija -- Bogenšperk

UDK: 762.11.047 76Valvasor, J. V.

Ostali autori: Ritter-Vitezović, Pavao

Lokacija: Zbirka rijetkosti: RIV-8°-109

Slika 3. Janez Vajkard Valvasor: *Die Ehre dess Hertzogthums Crain*

Vrsta građe: knjiga

Autor: Valvasor, Janez Vajkard

Naslov: *Die Ehre dess Hertzogthums Crain*: das ist, Wahre, gründliche, und recht eigentliche Belegen- und Beschaffenheit dieses ... Römisch-Keyserlichen herrlichen Erblandes / ... durch selbst-eigene ... Historisch-Topographische Beschreibung, in funffzehnen, wiewohl in vier Haupt-

Theile unterschiedenen, Büchern, wie auch häufigen Abrissen und zierlichen Kupffer-Figuren, ausgebreitet, von Johann Weichard Valvasor ... ; aber in reines Teutsch gebracht, auch, auf Begehren, mit manche beyfügigen Erklärungen, Anmerck-und Erzehlungen, erweitert durch Erasmus Francisci ...

Impresum: Laybach : [s. n.] ; In Nürnberg : zu finden bey Wolfgang Moritz Endter, ..., 1689.

Materijalni opis: 4 sv. ; 2° (34 cm).

Napomena: Tiskano dvostupačno

Jezik/Pismo: Tekst na njem., slov., hrv. i lat. jeziku Got. i lat.

Mjesto izdavanja: Slovenija -- Ljubljana

UDK: 94(497.4)

Ostali autori: Francisci, Erasmus Endter, Wolfgang Moritz

Lokacija: Zbirka rijetkosti: RIV-4-5

ID zapisa: 000763645

Povezano: Erster Theil

Povezano: Vierter Theil

Povezano: Zweyter Theil

Povezano: Dritter Theil

Slika 4. Prindl

Vrsta građe: vizualna građa
 Naslov: Prindl.
 Impresum: [Laybach : s.n. ; In Nürnberg : zu finden bey Wolfgang Moritz Endter, ..., 1689.].

Materijalni opis: 1 grafika : bakropis ; otisak 123 x 148 mm, list 148 x 194 mm.
 Napomena: Signature nema; s.g. na prikazu otisnuto: PRINDL; l.g. na prikazu otisnut kompas; s.iznad prikaza otisnuto: Grenz Oertern bey Crain.; d.g. iznad prikaza otisnuto: 97; s. ispod prikaza otisnuto: 463 Na poledini grafike otisak; Grafika izrezana iz knjige; Grafika objavljena u: Valvasor, Janez Vajkard. Die Ehre des Hertzogthums Crain..., Laybach : s.n., 1689., Reprodrukija: Izvornik digitaliziran
 Opis/Sažetak: Prikaz utvrđenog grada Brinja
 Ključne riječi: *Bakropisi
 Mjesto izdavanja: Slovenija -- Ljubljana
 Ostali autori: Valvasor, Janez Vajkard Endter, Wolfgang Moritz
 ID zapisa: 000679104
 Lokacija: Grafička zbirka GZGAN top 401

Slika 5. Janez Vajkard Valvasor: Die Ehre dess Hertzogthums Crain

Vrsta građe: vizualna građa
 Autor: Furck, Sebastian
 Naslov: Honora medicum propter necessitatem : Sibintum venetian / [gravirao] S.[Sebastian] F.[Furck]].
 Impresum: [Frankfurt : Daniel Meisner; Eberhard Kieser, 1623-1632].
 Materijalni opis: 1 grafika : bakropis ; otisak 96 x 146 mm, list 134 x 172 mm.
 Napomena: Monogram otisnut l.d. na prikazu: SFf.; iznad prikaza otisnuto: HONORA MEDICUM PROPTER NECESSITATEM G 98 // SIBINTUM VENETIAN; ispod prikaza otisnuto: Scis Medicum? Medicum venerare et fubitus ado-

Slika 6. Sebastian Furck: Honora medicum propter necessitatem: Sibintum venetian

ra: Hinc tibi propitio fato fiducia major; ispod otisnuto: Der Arzt von...wird beystand that Grafika objavljena u: Meisner, Daniel. Thesaurus Philopoliticus. Frankfurt : Eberhard Kieser, 1623-1632
 Literatura: Thieme/Becker sv.11/12, str.594; Holstein. German engravings, etchings and woodcuts, sv.9, str.91-131
 Reprodrukija: Izvornik digitaliziran
 Opis/Sažetak: Prikaz grada Šibenika
 Ključne riječi: *Bakropisi
 Mjesto izdavanja: Njemačka -- Frankfurt
 Ostali autori: Meisner, Daniel Kieser, Eberhard
 ID zapis: 000707077
 Lokacija: Grafička zbirka GZGS 1786 fur 2

Slika 7. Sebastian Furck: Honora medicum propter necessitatem: Sibintum venetian
Detalj s monogramom

Vrsta građe: vizualna građa

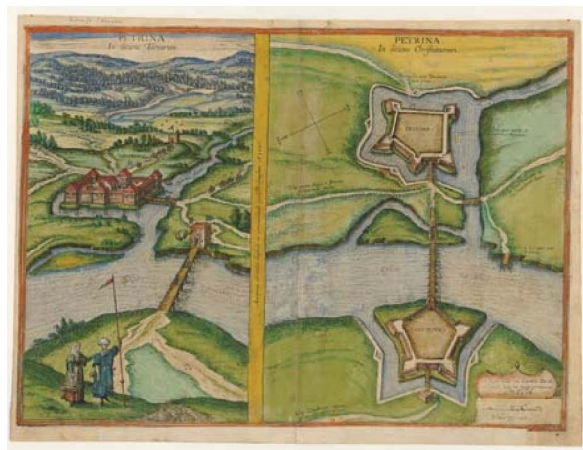
Autor: Hoefnagel, Georg

Naslov: Petrina : In ditione Turcarum = Petrina :
In ditione Christianorum / gravirao Georg Hoefnagel.

Impresum: [Koeln : Georg Braun; Franz Hogenberg, 1572-1617. Koeln]

Materijalni opis: 1 grafika : bakrorez, ručno koloriran ; otisak 338 x 463 mm, list 385 x 526 mm.

Napomena: Signatura otisnuta na uskoj traci koja dijeli dvije vedute: *Acceptum ab amico depinxit et communicavit Geor. Houfnaglius A 1597;* uz gornji rub lijeve vedute otisnuto: *PETRINIA // In ditione Turcarum;* uz gornji rub d. vedute otisnuto: *PETRINIA // In ditione Christianorum;* u d.d. uglu desne vedute otisnuto: *Arte et industria Caesaris Porta // Architecti Itali hac modo permunita // A 1617.;* Na poledini grafike otisnuti tekst; Gra-

Slika 8. Georg Hoefnagel: Petrina

fika objavljena u: Georg Braun; Franz Hogenberg. *Civitates orbis terrarum*. Koeln : vlast.nakl., sv. VI, 1572-1617

Literatura: Thieme/Becker sv. 17/18, str. 193-195; Hollstein, *Dutch and Flemish engravings, etchings and woodcuts*, sv. 9, str. 45

Reprodukcija: Izvornik digitaliziran

Opis/Sažetak: Na prikazu se nalaze dvije vedute Petrinje. Na lijevoj strani prikazana je turska utvrda Petrinja oko 1592, a na desnoj strani prikazana je utvrda nakon protjerivanja turske vojske 1595.

Ključne riječi: *Bakrorezi

Mjesto izdavanja: Njemačka -- Koeln

Ostali autori: Braun, Georg Hogenberg, Franz

ID zapisa: 000713354

Lokacija: Grafička zbirka GZGS 1795 houfn 4

LITERATURA

Goldstein, Franz. *Monogramm Lexikon: internationales Verzeichnis der Monogramme bildender Kuenstler seit 1850*. Berlin: W. de Gruyter & Co., 1964.

Hind, Arthur M. *A history of engraving & etching: from the 15th century to the year 1914*. New York: Dover Publications, Inc., 1963.

<http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html> (13. prosinca 2011.)

ISBD(A): međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih). Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1995.

ISBD (NBM): međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe = International standard bibliographic description for non-book materials. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1981.

MARC 21: format for bibliographic data: including guidelines for content designation. Washington, D. C.: Library of Congress, Cataloguing Distribution Service; Ottawa: National Library of Canada, 1999.

Nagler, G. K. *Die Monogrammisten*, Band 1-5. G.Hirth's Verlag, München & Leipzig, 1921.

Od Klovića i Rembrandta do Warhola i Picelja / ur. Mikica Maštrović. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2009.

Pelc, Milan. *Biblija priprostih: ilustracije hrvatskih i slovenskih protestantskih knjiga 16. stoljeća*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 1991.

Pelc, Milan. Od primanja do stvaranja: hrvatska grafika 15. i 16. stoljeća. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 48(3/4) (2005), 16-49.

Schneider, Marijana. Ilustrativni podaci o našim gradovima i utvrdama XVII stoljeća. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. *Ljetopis*, knj. 65., 282-292.

Valvasor, Janez Vajkard. *Topographia ducatus Carnioliae modernae = das ist Controsee aller Stätt, Märckht, Clöster, undt Schlösser, wie sie anietzo stehen in dem Hertzogthumb Crain / mit sonderbahrem Fleiss durch Johann Weichart Valvasor*. Zu Wagensperg in Crain, 1679.

Valvasor, Janez Vajkard. *Die Ehre dess Hertzogthums Crain: das ist, Wahre, gründliche, und recht eigentliche Belegen- und Beschaffenheit dieses ... Römisch-Keyserlichen herrlichen Erblandes /... durch selbst-eigene ... Historisch-Topographische Beschreibung, in funffzehen, wiewohl in vier Haupt-Theile unterschiedenen, Büchern, wie auch häufigen Abrissen und zierlichen Kupffer-Figuren, ausgebreitet, von Johann Weichard Valvasor ...; aber in reines Teutsch gebracht, auch, auf Begehren, mit manche beyfügigen Erklärungen, Anmerck-und Erzehlungen, erweitert durch Erasmus Francisci - In Nürnberg, 1689.*

Braun, Georg; Hogenberg, Franz. *Civitates orbis terrarum*. Köln, sv. I-VI., 1572-1617.

THE DIFFERENCE IN THE APPROACH TO AND TREATMENT OF A PRINT AS A SINGLE IMPRESSION OR AS BOOK ILLUSTRATION IN BOOKS OF THE 16TH AND 17TH CENTURIES

In the mechanical processing of individual prints, the rules prescribed by ISBD (NBM) (International Standard Bibliographic Description for Non-Book Materials) are followed. Data are input with Alepha, an integrated book system, in which MARC 21 is implemented, a format for machine readable cataloguing that enables the input of a large number of different data, thus facilitating the access to information about inventoried units of material both for users and for the professional staff.

Prints of the 16th and 17th centuries on the whole were created as book illustrations, but over the course of time were often cut out of books, and appeared on the art market as separate sheets. In this manner they arrived in galleries, collections, museums, or became the property of private collectors. In many cases, it is extremely hard to determine the origin of prints, for they were printed without any information concerning the artist, publisher, printer, and ipso facto of the book in which they were published. But fortunately there are some examples on which there are data revealing the complexity of the origin of a book illustration. All these data, in the processing of non-book material, which includes prints, are put into the record and thus become accessible to a larger number of users.